

Antoni Roca

Tota una vida: tot Isasi-Isasmendi

A la fi i després d'un temps on totes els probables/possibles problemes de tota mena s'han superat, les memòries cinematogràfiques, que no personals, que això ho ha deixat córrer, d'un dels més respectables noms del cine espanyol, Antonio Isasi-Isasmendi, han vist la poderosa llum del dia sota el títol *Memorias tras la cámara. Cincuenta años de UN cine español*. Editada de forma conjunta per l'editorial madrilenya Ocho y Medio i la Sociedad General de Autores, amb la col·laboració de la Fundación General de la Universidad de Alcalá. Un llibre recomanable, i imprescindible. Necessari.

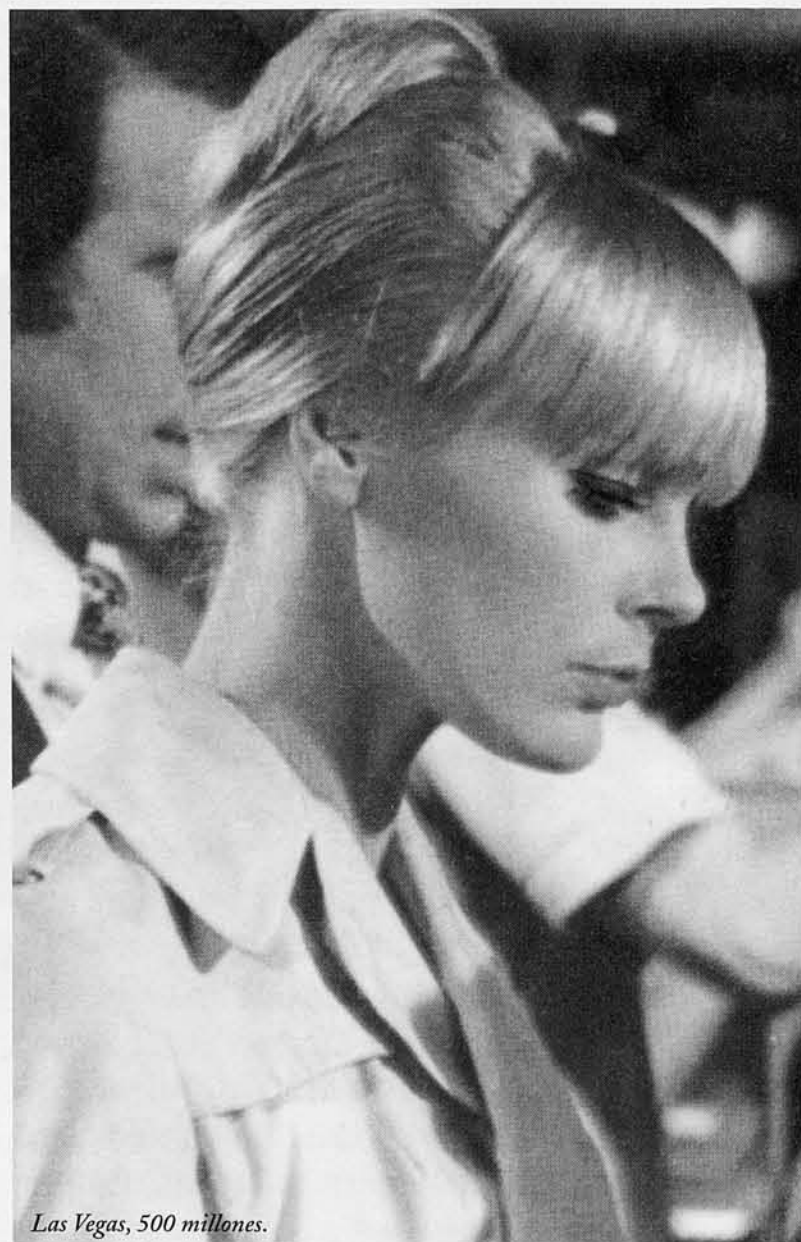
Ho explicava de forma natural Isasi-Isasmendi, com i per què va entrar al món del cinema. "Record que parlant amb José Luis Garci, em demanà que li contàs què va ser el que em va moure a ficar-me en el cine i li ho vaig contar. Jo anava molt al cine, moltíssim, i la meua pel·lícula predilecta de la infantesa i fins a l'adolescència era *Tres lanceros bengalíes*, de Henry Hathaway, d'aventures, que eren les que m'agradaven més, amb una història, que a mi, em pareixia meravellosa; aquell heroic oficial —Gary Cooper, — que es deixava matar per l'amistat, i quan cap al final, davant dels llancers, condecoraven un cavall perquè no el podien condecorar a ell, plorava sense poder evitar-ho...bé, la veritat és que tampoc no volia..."

Tot bon director, i Isasi ho és i d'un nivell més que notable, penso que ha de tenir al seu haver una trilogia de films excel·lents que poden marcar en tot moment una pauta, una referència, una inflexió al llarg de la seva carrera, un punt perfecte en què l'historiador, però el cinèfil i el crític també i també l'espectador corrent que s'acosta al món del cinema amb la mirada neta, la innocència (relativa, és clar) a flor de pell, els ulls clars i la noblesa a l'esperit. Tres films, tres històries a contar i que, en tot moment, han de permetre obrir portes i finestres al món personal, intransferible de l'autor. Tres pel·lícules que defineixen perfils de la biografia de l'autor, del director de cine, en aquest cas. Doncs bé, l'amic Isasi —és un amic, un bon amic i com a tal l'hem de tractar— després de mig segle dedicat de forma íntegra a l'univers de la imatge té aquest exacte, precís, equilibrat grup que configuren una trilogia que qualifica, i per sempre més, la filmografia de l'autor de *Rapsodia de sangre*, *Estambul-65* (1965), *Las Vegas, 500 millones* (1968) i *El perro* (1977), penúltim film d'autor

que tancaria l'any següent amb la filmació de *El aire de un crimen*, sobre una novel·la de Juan Benet Llavors, no voldria pas oblidar-me'n, d'altres títols, d'altres ressonàncies que ha integrat una cinematografia iniciada l'any 1954 amb *Relato policiaco*. Pel·lícules com *La máscara de Sacaramouche*, *Pasión bajo el sol*, *Diego Corrientes*, *Tierra de todos*, *Un verano para matar*... Abans ja havia fet magnífics treballs de muntador a, entre altres, *Apartado de correos 1001*, que finalment dirigiria Julio Salvador, *El señorito Octavio*, *La fuente enterrada* o *Me quiero casar contigo*.

Memorias tras la cámara, és tot un llibre, gairebé cinc-centes pàgines, il·lustrat en fun-

ció d'unes fotografies que fan una àmplia visió justa d'aquest autèntic corredor de fons que sens dubte sempre ha estat Isasi-Isasmendi, escrit amb sang i amb foc. Però també amb una considerable dosi d'escepticisme i una mica de tristesa, no en va al llarg d'una conversa mantinguda amb el guionista i professor cinematogràfic Juan Antonio Porto, conversa de més de nou hores, traduïda després en un llibre, *Antonio Isasi-Isasmendi, una mitad de los cien años del cine español*, deia que "...després d' *El perro*, ja no volia més cine, estava cansat. Havia arribat a aconseguir, sí, moltes de les coses que m'havia proposat, però a un preu massa alt, massa car, i de ve-

Las Vegas, 500 millones.

Tot bon director, i Isasi ho és i d'un nivell més que notable, penso que ha de tenir al seu haver una trilogia de films excel·lents que poden marcar en tot moment una pauta, una referència, una inflexió al llarg de la seva carrera, un punt perfecte en què l'historiador, però el cinèfil i el crític també i també l'espectador corrent que s'acosta al món del cinema amb la mirada neta, la innocència (relativa, és clar) a flor de pell, els ulls clars i la noblesa a l'esperit

ritat que estava cansat, molt cansat. I fart, fart de tants problemes, com, per exemple, l'antagonisme a tres bandes entre la producció, la distribució i l'exhibició, tres branques que haurien d'anar de la mà, que ja es donava quan vaig començar fa més de cinquanta anys, i que subsisteix avui com si el temps no hagués passat pel cine com passa per tota la resta..." Un escepticisme i una tristesa que no impedeix, lògicament, que el llibre tengui un valor d'estudi, una passió pel cinema, que vol dir, una passió per la vida. D'altra banda i contada de forma senzilla però a la vegada de gran contingut literari, *Memorias tras la cámara*, és també una història del cine espanyol que el di-

rector, amb excel·lent pols narratiu, conta de viva veu amb l'objectiu de fer arribar a l'espectador una vida, un sentiment lligada al cine d'un personatge molt ben descrit pel director José Luis Borau al pròleg del llibre, "Isasi, home amb bons pulmons, ambició en el millor sentit del terme, violentament enamorat dels seus propòsits, enemic de concessions però pràctic a la vegada, i excel·lent per encaixar cops baixos, no podia haver fet altra casta de pel·lícules, es miri per on es miri..." El llibre és contemplatiu i amorós quan la situació, els personatges, ho volen i perquè és just que així sigui. Però a la vegada és dur, fort, violent, quan es tracta de posar en evidència

gent de tota mena que, al llarg de la seva carrera, s'ha trobat sovint. Massa sovint, tal vegada. Però així són les coses i així les ha volgut contar Isasi-Isasmendi a través d'un llibre que ens trasllada a llocs tan diversos com Nova York, Los Angeles, Istanbul, Barcelona o Madrid, paisatges, escenaris i ciutats que ell va saber retratar de forma admirable en uns anys en què les condicions per fer un bon cine no eren les adequades ni les perfectes per a la creació. Ell ho va fer possible. Gràcies, Antonio. I fins la propera trobada a la teua Eivissa d'adopció i preparats per fer un desdijuni a l'estil Tiffany's...però a la terrassa del Montesol. ■

Las Vegas, 500 millones.

